Norman Károly

Darázsfészek

XVII. Barbara a könyvtárban

"Mégsem lehet, hogy ne járjak be dolgozni. Évek óta senkit sem érdekelt, hogy bejárok-e. Táppénzről szó sem lehet, egész orvosi rendelőket, orvosostul, nem pusztíthatok ki. Végtére szabadságot is kivehetek. Károly óta nem vettem ki egyetlen napot sem. Vannak kaszkadőrök, légtornászok, nincs egyetlen szokványos pillanatuk. Mégsem szakadnak ki a világból. A fizetésről nem is szólva. Kockázatos hely a világegyetem." Szilvia a telefon után nyúlt.

– Szilvia Hornet – hallotta Barbara. Szilvia maga hívta föl. Őt. Személyesen. Iszonyatosat dobbant a szíve, ahogy meghallotta a kedves hangot. Egy hetet ad az életéből, ha az a feltétele, hogy ebben az első esetben, amikor Szilvia esetleg maga kíván tőle valamit, a lehető legteljesebben, legtökéletesebben járhasson el. Biztosan nem is őt keresi.

– Igen – Szilvia hátán végigfutott a hideg, amikor meghallotta az alázatos, olvadó hangot.

– Barbara, én... Szab... A darázs...

– Nem adtam meg a

– Mit?

– A szám... a számodat.

– Kinek, miért, mikor??

– Nem adtam meg... Nem is tudom. Ezen itt nem látszik.

– Nem értem.

– Az engedélyed nélkül úgysem adtam volna meg.

A vonal megsüketült, bontott. Barbara sírva fakadt. Megharagította Szilviát. Megint csöngés!

– Barbara? Szétkapcsolt.

– Kérte, hogy adjam meg, de nem tudtam, és a jóváhagyásod nélkül nem is adtam volna meg, kérte, hogy mondjam meg, a csótányirtók nem tudtak bemenni a könyvtárba, mert be volt zárva, de máshova fújtak, hét évente jönnek, bár kétnaponta kellene, mert egy nap alatt elbomlik, csak koszolnak, csótány pedig nincs. Ha csótányoknak jó, akkor lódarazsaknak is, gondolta a dagadt, mit tudja ő, nem biológus, a csótányok meg röhögve elmennek mellette, csak egy darázs a könyvtár előtt, széttaposva, ő egy rendőr – ezt Barbara egyetlen lélegzettel hadarta el, aztán újra keserves sírásra fakadt, amiből Szilviáig csak egy nyögésnyi jutott el, mert Barbara szinte ledobta a villájába a telefonkagylót.

Szilvia rémülten próbálta megérteni, mi történt. Valaminek történnie kellett, ha Barbara teljesen kifordult önmagából, és nem telik tőle értelmezhető információ. Odabent alighanem elszabadult az apokalipszis. A rendőrség felgöngyölte a gyilkost, továbbá őt a darázsfészkével, megszállta az épületet, Barbarát épp el-

fogják, és kínvallatásnak vetik alá, kényszer hatása alatt tesz telefonvallomást Szilviának, amit huszonnégy magnó rögzít szimultán. Föld-levegő rakétákkal fogják lelőni a haját a fejéről, egyéb légi eszközöket, például utasszállító gépeket is azzal szokás megsemmisíteni.

Mire ezeken a kézenfekvő gondolatokon végigfutott, már fel is öltözött. El kellene menekülni valamelyik közeli kontinensre, bolygóra, extragalaxisba, vagy egyszerre több helyre is. Fészek kedves.

A darazsak süket, halálos csöndben vártak, amíg a szinte mázsásra növekedett súlyuk Szilvia agyának tehetetlen tömegévé vált, ez aztán lecsillapította a pánikrohamot. Ki az az ő, aki rendőr, és kapcsolatot keres hozzá? Természetesen Vespay Károly. Amennyire értelmezhető a rovartalanítási akció, az egyrészt nem terjedt ki a könyvtárra, másrészt tökéletesen értelmetlen, céltalan, hatástalan.

– Barbara, megint szétkapcsolt, én vagyok. Kérlek, csak röviden, rossz a vonal. A rendőr Vespay Károly?

– Igen.

– Más rendőrök is jöttek?

– Miért jöttek volna?

– Mit akart Vespay?

– Nem tudom. Csak egyet tudok. A könyvtár érdekli. Vagy... te.

– Én nem érdekelhetem, mert fogalmam sincs, mit akar – Szilvia nagyon mély lélegzetet vett.

– De láttad korábban? Ismered?

Szilvia agya zakatolt, képtelen volt értelmes képpé összerakni a mozaikot. Ha Barbara rosszhiszemű, most leteríti.

– Barbara. Vespay Károly egy biológus, tanított az egyetemen. Annyi kapcsolatom volt vele, hogy fölvettem egy kollégiumát.

– Három napja téged keresett.

– Hááát – Szilvia nem volt abban a helyzetben, hogy elmélyülten csevegjen Barbarával Vespay Károlyról, vagy egyáltalán. Ezúttal ő dobta le a kagylót. Amit meg akart tudni, azt megtudta: be fog járni, alapos rátartással Barbara munkaidejére, darabig kerülnie kell a portást.

***

Amikor Szilvia a város latyakjából az irodaházba, aztán a portásfülke előtt elsurranva a könyvillatú csöndbe lépett, a hajában azonnal megelevenedett a kas. Úristen, utoljára tegnap reggel kaptak enni. A "Nyalifali" csak féltizenkettőkor nyit. Nyugalom, én is éhes vagyok.

Bekapcsolta a számítógépet. Bátortalan kopogás az üvegajtón. Barbara észrevette a sáros nyomokat, és dobogó szívvel, életében először, eljött a könyvtárig.

Ne! – sikoltotta Szilvia, de már késő volt, a lány bátortalanul kinyitotta az ajtót, és belépett a neonvilágosságból az íróasztali lámpácska derékig érő sárga fényébe. Szilvia dermedten ült, halálos csöndben. Valami olyasmi történt, ami a

redősszárnyúak lehetőségeinek korlátai felől megdöbbentően új információkat hordozott. A közeli állatokat visszaszívta a kas, és a magasfeszültség csöndjében rejtőztek a hajban. Ámde nem mind értek vissza. Szilvia óvatosan körbeforgatta a fejét, és meg is pillantott egy-két fényes gesztenyeszín fejet, amint a könyvek gerincének teteje mögül kikandikál. És ezek a lódarazsak is mozdulatlan csöndben vártak.

Barbara menj ki. Barbara, menj ki nagyon gyorsan – gondolta kétségbeesve Szilvia. – A lány meglát egy állatot, sikít egyet, mint amikor a portásfülkében megszúrták, itt elszabadul a pokol. Ezt élve nem lehet megúszni. Mindjárt hányok.

Mocorogni kezdett a haja. Kuss, az isteneteket, csönd. – Mit akarsz, Barbara?

Esengő pillantás. – Én csak egy könyvet...

– Milyen könyvet?

– Csak eszembe jutott... Hogy tegnap nem tudtam a mérgekről...

– Méregkönyvet?

– Rovarirtókról...

– Rovarirtókról szóló könyvről nem tudok a könyvtárban. Van itt irodalomtörténet, régészet, orvostudomány, gépészet és hidrodinamika. Van bérszámfejtés, van...

– Én a darazsakról...

– Mi???

Barbara már sírt.

Szilviában heves lelkiismeretfurdalás ébredt. Konokul ellenséges Barbarával, igaz, de a lány saját érdekében, mert nem életbiztosítás itt tartózkodnia. Az meg barátkozna. Még a darazsakról is hajlandó olvasni. Van persze rá oka, megszúrta egy, aztán Szilvia kérdezett tőle méregügyben, meg sem köszönte a választ.

– Barbara, köszönöm a segítséget.

A lányban ettől csak még jobban elszabadult a sírás, a székre rogyott, görcsösen zokogott. Szilvia, meg sem gondolva a gesztusát, óvatosan megsimogatta a csepűhajat. A könyvek gerince mögött rejtőző darazsak félig kiemelkedtek. Ezt levezényelni bonyolultabb, mint a kéjgyilkos-elhárítás. Most minden lehetséges. Mi lesz most?

Csönd, suttogta hallhatatlanul Szilvia. – Barbara, nyugodj meg. Majd kérek Károlytól nyugtatót. Tudod, Károly, a volt tanárom.

Nem Vespay. Károly. Nagyon mély csönd támadt. A lányban elfulladt a sírás, megkövült a lélek görcse, amely nem talált föloldozást, és a természet nyílt útjain soha nem is talál többé. Aztán Barbara fölemelte duzzadt, lilásra sírt arcát, savószín szemeit Szilviára nyitotta, lassan fölemelkedett, indult kifelé.

Végre kimegy, és talán belerokkan, de letesz rólam. Úgysem remélhette. Talán kilép, nem kell ide portás. Persze könyvtáros sem kell. – Barbara.

A lány háttal megállt. Szilvia csöndesen átkozta magát. Visszatartja. Megőrült. Menjen, menjen inkább. Mindenkinek az a jobb, mind a kétezerkét jelenlévőnek.

– Barbara, milyen könyvet kérsz?

A lány lassan megfordult, különös, felemás pillantással nézett szembe vele, Szilvia izzó szégyenére. Hogy jött ehhez egyáltalán, egyrészt mit sem tud a biológusról, rövid álmodozásainak valójában csak egy elképzelt személy a tárgya. Alighanem életveszélyes volna, ha az megsejtene ebből valamit is. Ráadásul Szilviától valójában teljesen idegen volt a gonosz művelet. Sajnos az ember képes ölni pár szóval, ha nem akarna is.

Barbara már fölülemelkedett a követelődző szerelmen, a reménytelenség magasabb és örökkévaló fokán tartózkodott, a világ felett, ahol a bölcsesség, a szeretet és a lemondás erényei minden korban és hitben a szentek helyét kijelölik. Eddig Szilvia talán soha nem fog emelkedni. Rosszul ismerte a lányt. Innen nincs visszaút, az erőviszonyok előjelet váltottak, az erkölcsi igazság Barbara oldalán áll, és úgy lehet, életre szóló és gazdagabb jutalmat kap érte, mint Szilvia akár Károly szerelmével.

– Barbara, bármilyen könyvet megkeresek neked, ha akarod...

Szilvia jutott síráshatárra. Leült a számítógép elé, pillanatig a darazsaival sem gondolt. Óvatos simogatást érzett a haján, jeges rémület markolt bele, megmeredt. Barbara hátulról nem láthatta, de két őr jelent meg a frizura bejáratán. Csönd, parancsolta Szilvia hangtalanul.

– A lódarazsakról szeretnék olvasni valamit. Megszúrtak, de lehet, hogy én voltam a hibás. Talán nem kellene félnem tőlük – sóhajtotta a lány.

Végtére is a katalógus eddig elkészült részének ez az első éles próbája, nyúlt Szilvia a klaviatúra felé. „Darázs”. Redősszárnyúak, Vespidae, Az élővilág rendszertana, 3. kötet, udvariatlan gesztus volna lexikont nyomni a kezébe. Darázsfészek, egymás melletti többszörös furunkulus, szakintézetbe kell szállítani a beteget. Biztos nem ilyesmi kell Barbarának. Darázsmetélt, ezt elírták. Daras castri de Zolym, Monumenta Hungariae Historica, helynév, XIII. század. A Jó Pásztor, Pársay-kódex, hát ez mi lehet. Kulcsszó: bárány, farkas, darázs. Állati allegóriák a kereszténységben, félúton Ezópusz és La Fontaine között, szakdolgozat melléklete. Ez minden. Sajnálatosan szűkös a darázsirányú szakirodalom a könyvtárban. Talán be kellene szerezni néhány érdemi szakkönyvet, bár megindokolni nehéz volna, és olyasmire irányítaná a figyelmet, amire nem kívánatos.

– Tessék, Barbara. Kérlek, ne vidd ki a házból. Nem tudom, mi van benne, nem kereskedelmi dokumentum, mégis leltári tárgy. Vigyázz rá nagyon.

Barbara félősen, két kézzel fogta a Pársay-kódex feliratú, vékony dossziét, benne a piszkos salátával, és kilépett az ajtón. Aztán a gyönge villanyfényben, a portásfülke déli félhomályában böngészni kezdte az ódon írást. Kézzel festett betűk. Czudauala ahog orzyuala velec sokaualo egedewl lakasat lelkenec darazocual, kyk terelkuala nyayat nekie, ew ygen nag bewlczesseguel, ezenne kevelseg nelcewl, baranoc sem Jou Pastor nem veznekuala farkasnac kynyara, holot eb nemuala uelek.

Nem éppen ilyen olvasnivalóra gondolt, de ideje van bőven.

***

Vissza, mondta Szilvia, és hirtelen megelevenedtek és visszaáramlottak a frizurájába a könyvtár sötét zugaiban lappangó, kint rekedt lódarazsak.

„Valódi kódextöredék, az egyik legrégibb, regisztrálatlan ősirat. Értéke fölfoghatatlan, tartalma egyedülálló” – olvasta a puha kartonfedéllel összekapcsolt Párssay-dolgozat (1980) első lapján, amelyet a Barbarának kiadott "Párssay-kódex" irattartójában talált. Ilyesmik rejtőzködnek egy szétesőő vállalat elfelejtett könyvtárában. Évek óta másol itt cédulákat számítógépbe, miközben vakon üldögél gyémánthalmokon. Gyerünk ebédért, azután megvizsgáljuk az ügyet.

XVIII. Kilátások

Négyféle látható kapcsolat van. Vannak véletlenek, amelyek elrendeltnek látszanak. Vannak véletlennek látszók, amelyek elrendeltek. Vannak fatálisnak látszók, amelyek tényleg elkerülhetetlenek. Végül vannak tényleg véletlenek, és annak is látszanak. Történetekben azonban semmit sem illik a véletlenre bízni. Ha valakinek az a gyanúja, hogy történetbe került, az a legjobb, ha mindennek – például az első találkozásoknak is – nagy jelentőséget tulajdonít, ami számos lelkibetegség megbízható forrása. Mégis: rendre kiderül, hogy a történeteken a Sors szórakozik a legjobban.

Más szempontból is négyfélék a kapcsolatok. Az egyik fajta látszik is, és van is; a másik látszik, de nincs. A harmadik nincs, és nem is látszik; ha valaki mégis hisz benne, az független ügy. A negyedik van, de jobb volna, ha nem látszana. Ursanti mindegyik fajtához képest előnytelen kellék, főleg az utóbbihoz. Ennek egyszer még ki kell derülnie.

Szilvia óvatosan osont el a portásfülke előtt, roppantul nem hiányzik, hogy Barbarával hosszabb eszmecserébe bocsátkozzék. Fejét leszegte, alig fogta föl, hogy valaki befelé igyekszik, akit ki kell kerülnie. Akárki az, ő itt nem áll meg. Ami Barbarát illeti, miatta ugyan nem kellett volna aggódnia, valamit olvasott, olyan összpontosítással, hogy számára egyelőre nem létezett a külvilág. Ha viszont Szilvia észrevette volna, hogy Vespay érkezett, akkor sem járt volna el másként. A portásfülke térsége nem érzékeny munkaértekezletek helyszíne.

Vespay órák óta az utcán ődöngött, mire elszánta magát, hogy belép az épületbe. Reménykedett, hogy Szilvia mégis bejön, és mintegy összefuthat vele. Persze nem gondolta, hogy a lány lehetőleg mindenki előtt akart beérkezni. Muszáj beszélniük. Nem tudja elképzelni, hogy rendőrségi felhatalmazás ide, rendőrségi felhatalmazás oda, megpróbálhat bejutni a Virághegy utca 11-be, hiába tudta meg a címet Kósza révén; a múltkor is hogy járt, ráadásul Ursanti is a térképen tartózkodik, vajon miért? Abban sem lehet biztos, hogy a lány még mindig ott lakik, évtized múltán. Erre egyetlen, dühödt evidencia mutat: a kéjgyilkos halála és a Kósza által adott cím rémesen közeli. Itt, ennél a volt vállalatnál, vagy

fene tudja, miféle intézményben, legalább sikerült vele találkoznia egyszer. Be kellene menni. Nem lehet, a portásnővel nem akar találkozni. Mit tegyen? Aztán elakadt lélegzettel észlelte, hogy Szilvia surran el mellette. Nyilván nem akar találkozni vele, ami tulajdonképpen érthető. Még majd ráuszítja a darazsait.

Akárhogy is: utána!

Amikor Szilvia kilépett a Jóbarátból, elégedetten lengetve az éthordóját, kővé dermedt: Vespay állt előtte. Darabig egyikük sem tudott megszólalni.

– Károly! – nyögte ki elsőnek Szilvia. Vespay szeme kikerekedett. A rátarti darázsfészek a keresztnevén szólítja. Ugyan mit tudhat arról, milyen utat járt be a lány lelke, amióta először találkoztak. Hiszen még azzal sincs tisztában, hogy az övé milyen úton jár, összefüggésben azzal a bizonytalansággal is, hogy kicsoda ő maga egyáltalában. Csak annyi bizonyos, hogy a világ kívül-belül felfordulóban van.

– Ne haragudjon. Nem akartam a könyvtárba bemenni, a portásnő...

– Mi van Barbarával? – Szilvia idegessége még magasabb fokozatra kapcsolt.

– Hűha – akadt el Vespay. Aztán egyszerre úgy érezte magát, mint aki hegyomlás közepén szilárd teraszra ér, és onnan bámulhatja a körötte zajló apokalipszist. A lány döbbenetesen megváltozott, ennek minden külső jele nélkül: barátságos, higgadt erő, mindentudás aurája gyúlt ki körülötte. Ha valamibe bajban igazán kapaszkodni lehet, mindig az efféle hatalom. Ezért keletkeztek a nők. Vespay egyszerre föladta minden fölényességét, az úgy sem állt jól rajta: sem idősebb, sem erősebb férfi, sem ennek a nőnek az egykori potenciális tanára nem volt többé, csak egy – minden szempontból – tanácstalan, segítségre szoruló férfi, aki okkal remélheti, hogy épp kiragadják az örvényből.

– Kedves Vespay úr, tisztázzunk pár dolgot.

– Tudom, tűnjek el az életéből. Ha nem haragszik, nagyon nem szeretnék, de ne értsen félre. Maradhatnánk a Károlynál?

– Itt, az étterembejáratnál nem állomásozhatunk, tisztelt tanár úr. Rendben, Károly. Egyelőre máshova sem mehetünk, nekem vissza kell érnem a munkaidő vége előtt. Munkaköri dolgom van Barbarával.

– Mármint a portásnővel? Mi dolga? (Ó, de szerencsétlenül fogalmazok. Szilvia kedves, nem rám egyáltalán nem tartozó információkért tolakodom, hanem ezer elintézetlenség van terítéken: a darázsirtás, a maga adatainak és a portásnőnek a viszonya, a portásnő lelkivilága, amellyel már kerültem szembe, és egyáltalán, a világegyetem néhány alapkérdése.)

– Mi köze hozzá?!

– Nem is ezt akartam kérdezni

– Kölcsönadtam neki a Pársay-iratot mára, amit nem jegyeztem be sehova.

– Hogy miféle iratot!? – Vespay a megdöbbent idegesség olyan fokára ugrott, hogy a lány megriadt.

– ... egy darázs... vagyis... nem tudom. Darazsas irodalmat akart, egykori ipari vállalat könyvtárából. Ezt találtam.

– Párssay?

– Régiség. Valami egyetemi doktori dolgozathoz tartozik. Párssay Gusztáv.

– Szilvia. Most nem – de holnap – higgye el – azzal Vespay váratlanul eliramodott, futás közben kirántotta a zsebkendőjét, vele pár szakértői névjegyet is elhullajtott. Bezár a dekanátus. Szilvia csodálkozva nézett utána, aztán ráérősen minden papírdarabot összeszedegetett, amitől Ursanti a sarok mögött majd megpukkadt, ráadásul ki a fene ez a nő, tán csak nem ehhez igyekezett a nyálas Vespay a virághegyi hóesésben?

Szilvia tűnődve visszaballagott a könyvtárba. Barbara megint észre sem vette.

***

– Na mi van? – fogadta Kósza Vespayt. – Korábban szoktam elmenni. Nincs otthon a kedves hallgatód? Vagy már nem is ott lakik?

– Bertalan. Valakiben bíznom kell. Érzékeny ügyek esetében csakis olyanok jönnek szóba, akik erre már elegendő alapot adtak.

– Egye fene, leszek a házassági tanúd.

– Hagyd már a rosszhiszemű támadásaidat a lódarazsakra, légy szíves. Erkölcsi bűneidet nem törlesztheted az én lelki gyötrésemmel, fogalmad sincs róla, miről van szó. Épp azt szeretném most előtted feltárni. Különben sem megfelelő ellentétel egy szarkazmussal nyakon öntött, bizonytalan lakcím azért, hogy még vigasztaltál is, amikor a prof kirúgott, ahelyett, hogy adtál volna egy golfütőt a kezembe. Segítségre van szükségem.

– Mint mindig.

– Mint mindig, és mindig tőled, ezt mérte rád a sors. Nagy tévedésben vagy, ha azt hiszed, Márta helyébe keresek magamnak nőt. Jobb vagyok hozzád, mint érdemled. Meghallgatsz végre?

Vespay olyan szigorúan nézett Kószára, hogy az végre megértette: jobb, ha félretolja a legújabb keletű malíciáját. Szótlanul várt.

– Párssay Gusztáv. Tudunk valahol biztonságban beszélni?

– Mi van??

– Szaglásznak utánam. A rendőrségnek szakértek.

– Mi köze ehhez Gustave Parsaynak?

– Mondom: biztonságos helyen. Most.

– Esetleg a legközelebbi lódarázsfészekben – jóvanna, nyugi, menjünk hozzám.

– Nem. A te érdekedben.

– Hát öregem. Van egy fa kilátótorony egy bükkerdő közepén, kis, szorítónyi fedélzettel a legtetején, amikor még gyakoroltam az insectológiát ugye. Meg a kontemplációt. Kirándulhatunk, kiválóan alkalmas az időjárás, van latyak is, hideg is, szél is, lesz eső, hó, amit akarsz, nagyon regényes. Tudom, hogy meg fogom bánni.

– Tudom, hogy nem fogod megbánni.

– Ha a végére belátom, hogy mindez nem az öregedésben és a sorscsapások közepette megbillent lélek kihagyó realitásérzékének köszönhető

– A büdös francba, fogd már be a pofádat!

Egyikük sem szólt semmit, egészen a kilátó tetejéig. Kósza végre megértette, hogy akármiről legyen is szó, az nem gyerekjáték. Az erdő, főleg a megint egyre pocsékabb időben, tökéletesen néptelen volt. Valóban ez a legbiztonságosabb hely. Messzire ellátni, a csúcs kilátó körüli tisztásában bárki közeledő feltűnik. Legföljebb az e tekintetben gyanútlanok és felkészületlenek számára jelentene veszélyt például egy profi bérgyilkos, ha a fatorony aljának kopasz környezetében megjelenne. Esetleg az erdő szélén lappangana a fák között, bérgyilkolásra készen.

– Az ott ki? – nézett le Kósza a korlát mögül, a fák közé surranó alakra.

– Alighanem Paolo Ursanti, a neves etológus, a rendőrség emlősszakértője – hunyorgott Vespay.

– Az a visszataszító, dugófejű olasz? Miért jár a nyomodban?

– Talán emlősnek néz, és engem akar szakérteni. Esetleg belém szeretett. Valószínűleg mások is vannak így. Tudod, én nagyon szép vagyok – mondta Vespay komoran. – Honnan a rossz nyavalyából tudjam?

– Mondanám, hogy kérdezd meg tőle, ha Ursanti valaha, bárkinek, bármilyen kérdésére válaszolt volna.